Eduskunnan vastaus EV 186/2026 vp ─ HE 84/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta (HE 84/2026 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Ympäristövaliokunta (YmVM 13/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesilain (587/2011) 11 luvun 6 §:n 1 momentti sekä 19 luvun 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 luvun 6 §:n 1 momentti sekä 19 luvun 5 §:n 2 momentti ja 12 § laissa 572/2025, sekä
lisätään 3 lukuun uusi 21 a § seuraavasti:

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

21 a §

Uuden kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun määrääminen

Jos vesistön kalakantojen elinolosuhteiden turvaaminen sitä edellyttää, Lupa- ja valvontavirasto voi kalataloustehtäviä hoitavan elinvoimakeskuksen hakemuksesta määrätä 14 §:ssä tarkoitetun kalatalousvelvoitteen, kalatalousmaksun tai niiden yhdistelmän vesivoimalaitoksen luvanhaltijalle, jos lupaan ei sellaista sisälly. Kalatalousvelvoitteesta, kalatalousmaksusta tai näiden yhdistelmästä päätettäessä on otettava huomioon kalakantojen elinolosuhteiden ja vaellusyhteyden turvaamisen ja palauttamisen mahdollisuudet vesistössä,

muut vesistössä toteutettavat toimenpiteet ja laitoksen merkitys sähköntuotannon ja sähköjärjestelmän käyttövarmuuden kannalta.

Kalatalousvelvoitteesta, kalatalousmaksusta tai näiden yhdistelmästä ei saa aiheutua niillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna luvanhaltijalle kohtuuttomia kustannuksia. Kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon laitoksesta odotettavissa oleva taloudellinen hyöty. Voimalaitoksen sähköntuotannon estymistä kokonaan ja muuttumista kannattamattomaksi on aina pidettävä kohtuuttomana.

Luvanhaltijalla on oikeus saada valtiolta korvaus 1 momentissa tarkoitetusta kalatalousvelvoitteesta aiheutuvasta vesivoiman menetyksestä johtuvasta hyödyn olennaisesta vähentymisestä. Hyödyn vähentymisen olennaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon velvoitteesta johtuva laitoksen sähköntuotantokapasiteetin ja siihen liittyvän säätömahdollisuuden pysyväisluonteisen vähentymisen taloudellinen arvo. Korvausta voidaan sovitella ottaen huomioon laitosta koskevat aikaisemmat kalakantojen turvaamiseksi annetut lupamääräykset.

11 luku

Hakemusmenettely

6 §

Lausunnot

Hakemuksesta on pyydettävä lausunto vesitaloustehtäviä tai kalataloustehtäviä hoitavalta elinvoimakeskukselta sekä asianomaisilta yleistä etua valvovilta viranomaisilta, jollei lausunnon pyytäminen näiltä ole ilmeisen tarpeetonta. Yhteiskunnan kannalta tärkeästä hankkeesta, jolla on valtakunnallista merkitystä ja josta voi aiheutua huomattavia tai laajalle ulottuvia haitallisia vaikutuksia, on pyydettävä lausunto valtioneuvostolta. Lupa- ja valvontaviraston on varattava yleisen edun valvontayksikölleen tilaisuus tulla kuulluksi yhteiskunnan kannalta merkittävästä hankkeesta tai hankkeesta, jolla voi olla huomattavia tai laajalle ulottuvia vaikutuksia vesiympäristöön tai vesien käyttöön. Edellä 3 luvun 21 a §:ssä tarkoitetusta hakemuksesta, joka tarkoittaa uuden kalatalousvelvoitteen asettamista sähköjärjestelmän käyttövarmuuden kannalta merkittävälle laitokselle, on tarvittaessa pyydettävä lausunto järjestelmävastaavalta kantaverkonhaltijalta.

— —

19 luku

Voimaantulo

5 §

Päätökseen sisältyvien määräysten tarkistaminen

— —

Jollei tästä luvusta muuta johdu, Lupa- ja valvontavirasto voi hakemuksesta tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun lupaan tai lupaan rinnastuvaan muuhun viranomaisen tekemään päätökseen sisältyviä määräyksiä tai antaa uusia määräyksiä noudattaen soveltuvin osin, mitä 3 luvun 21 §:ssä sekä 21 a §:ssä säädetään.

Jos määräysten tarkistaminen tai uusien määräysten antaminen vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä eikä hanketta voida toteuttaa tarkoitustaan vastaavalla muulla tavalla, luvanhaltijalla on oikeus saada hakijalta korvaus lupaan tai päätökseen perustuvan käyttömahdollisuuden vähäistä suuremmasta menetyksestä tai vaatia hankkeen lunastamista. Tätä momenttia ei sovelleta 3 luvun 21 a §:ssä tarkoitettuun uusien määräysten antamiseen.

12 §

Aikaisemmin tehdyt rakennelmat

Jos ennen vanhan vesilain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla on myönnetty lupa rakentaa vesistöön, Lupa- ja valvontavirasto voi hakemuksesta tai omasta aloitteesta velvoittaa tällaisen luvan nojalla tehdyn rakennelman omistajan sallimaan kalakannan säilyttämistä, liikenteen turvaamista, uiton toimittamista tai vesistön tilan turvaamista varten tarpeellisten laitteiden tekeminen ja luovuttamaan käytettäväksi niitä varten tarvittavan vesimäärän.

Rakennelman omistajalle 1 momentissa tarkoitetusta velvoitteesta aiheutuva edunmenetys on korvattava, jos se ei ole vähäinen. Edellä 3 luvun 21 a §:ssä tarkoitetun edunmenetyksen korvaamisesta säädetään mainitussa pykälässä. Jos rakennelman omistaja kuitenkin olisi 1 momentissa tarkoitetun lainsäädännön mukaan ollut velvollinen korvauksetta poistamaan rakennelman eikä hän sitä halua poistaa, Lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa hänet omalla kustannuksellaan tekemään tarvittavat laitteet ja rakennelmat.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan lupamääräysten muuttamista koskevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

_____

Eduskunnan vastaus EV 186/2026 vp

Helsingissä 18.11.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri